

számlát nyitott az Inter-Európa Bank Rt.-nél. A befizetésekhez ugyanilyen elnevezésű készpénz-befizetési csekkek készülnek napokon belül a hívek számára.

A csekkeket eljuttatjuk az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnökének, dr. Issekutz Saroltának, akitől át lehet venni.

Budapest. 2002. január 4.

Felhívás!

Mint az Esztergom-Budapesti Érsekség közleményéből kiderül, az Esztergom-Budapesti Érsekség - egyetértésben az örmény katolikus Pátriárka Óboldogságával - rendezni kívánja a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség ügyeit, köztük annak pénzügyeit is. Ennek szellemében külön számlát nyitott a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség javára történő befizetések, pénzzadományok fogadására.

Kérjük lapunk olvasóit, hogy ha befizetési célzattal felhívást és csekket kaptak *P. Leszkovszki Pál* és *P. Vahan Hovagimian* aláírással, akkor **a levélhez csatolt csekket ne használják a befizetésekre, hanem a rövidesen egyesületünkönél hozzáférhető új csekket.**

Mint a közleményből kiderül, az új bankszámlán gyűjtött pénz felett nem a jelenleg törvénytelenül működő nem katolikus örmény egyháztanács, hanem a vitás ügyek rendezése után törvényesen kinevezett ideiglenes gondnokság, majd törvényes választással létrehozott Egyháztanács és a plébános fog rendelkezni.

Kérjük, jelezze levélben, vagy telefonon hogy ilyen csekket igényel, és azt postán megküldjük Önnek.

dr. Issekutz Sarolta
Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnöke

Templomfoglalás a XX. század végén

Több mint négy éve furcsa „játék” folyik a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség körül. Ennek ingatlana, templomunk, múzeumunk körül... a benne felhalmozott adományok, kincsek, emlékek körül...

Közben kavarnak a meghatározások és elnevezések: katolikus, örmény, magyarországi, ortodox, apostoli... Megtévesztő. Akadnak ismétlődő nevek, olyan személyeké, akik hol ilyen, hol más színben bukkannak fel. Ez is megtévesztő. A közvélemény elbizonytalanodik és legyint: bizonyára felekezeti villongásokról van szó! Vallási türelmetlenségről van szó! Így aztán azok (többnyire a magyarörmények), akik arról beszélnek, hogy „nem az övék, a miénk!”, lassanként már a szűkkeblű gyűlölködők képében tűnnek fel - legalábbis így tüntet fel minket a másik oldal. De ki és mi az a „másik oldal”?

A szélesebb magyarországi közvélemény már-már elkönyvelte magában: örmény viresaft... Pedig még nem is olyan régen (és évszázadok óta!) ez a közvélemény elismeréssel és megbecsüléssel tekintett az örmény származású magyarokra. És megértéssel, segítőkészen befogadta a néhány tucatnyi, újonnan bevándorló, Örményországból érkező örményt.

Mi történt hát?

Lapunk jelen száma összefoglaltan mutatja be mindazt, ami eligazít a kérdésben.

1999 tavasza óta folyik a harc, hogy az új alakulat, amely magát *Magyarországi Örmény Egyháznak* (MÖE) nevezi, vegye le a kezét Orlay utcai, örmény katolikus plébániánkról, templomunkról.* Hítelveikről semmit sem tudni, ám a Fővárosi Bíróság 1998 novemberében a 124 alapító tag kérelmére hipp-hopp bejegyezte ezt az „egyházat”... egyenest az Orlay utcai örmény katolikus templom címére!

Az egyházközségi tanács tagjai: *dr. Moldován Kristóf* elnök (igen, az a Moldován Kristóf, aki Kádár Dániel atya idején, 1958-ban az Örmény Katolikus Egyházközség Képviselőtestületének egyik tagja, majd az alakuló ülés után a Hitbuzgalmi Szakosztály, valamint a kápolnaépítő bizottság tagja volt!), elnökhelyettesek: *Avanesian Alex* és *dr. Peltekian Aram*. Jegyző: *Simon J. Zaven*, aljegyző: *dr. Garaguly István*, pénztáros: *Göcseján Antalné*, önkormányzati és egyházi összekötő: *Rudas Valéria*, gazdasági gondnok: *Nazarjan Hamlet* és *Penyáskó Imre*, a számvizsgáló bizottság tagja: *ifj. Göcseján Antal*, a lelkipásztori bizottság tagja: *Károlyi Zsaszmen* és az azóta elhunyt *dr. Zakariás Richárd*, egyházi szóvivő: *Hutterer Ingrid*, vidéki képviselők: *Sólyomvári György* és *dr. Malhazian Armen*.

Ők és az általuk képviselt Magyarországi Örmény Egyház **nem katolikus**, a katolikus örményekhez semmi közük. Aki ugyanis közülük katolikus volt, az új egyház alapításával önmagát kizárta a Katolikus Egyházból (lásd a csillag alatt felsorolt irodalomban *Dr. Csordás Eörs* kanonok előadását.) Amikor arra

hívják fel, hogy adjuk adónk 1%-át a Magyarországi Örmény Egyház javára, gondoljunk arra, hogy ezzel nem a Magyarországon honos Örmény Szerződésű Római Katolikus Egyházat támogatjuk, (amely a Római Katolikus Egyház rész-egyháza), mert ahhoz a nyilatkozatot a **Magyar Katolikus Egyház technikai számára** kellene küldenünk...!

Miért alakult ez a Magyarországi Örmény Egyház? (Ügyesen kitalált elnevezés! Sokan észre sem veszik, meg sem kérdezik, hogy milyen? „Örmény”...! De **keleti? Nyugati?** „Magyarországi Örmény „... azt sugallja, hogy mindenki, aki Magyarországon él és örmény származású... ide „tartozik”. De nem!)

Az új képződmény alapszabályából kiderül, hogy gazdasági megfontolásból hozták létre. Kimondatott egyebek között: más egyházakkal egyesülhet, vagyona átadhatja az új egyház tulajdonába.

Csupán azért kell új egyházat alapítani, hogy utána egyesülni lehessen egy másik egyházzal? Miféle vallás ez?

És miféle vagyona lehet a hirtelen alakult „egyház”-nak? Hiszen a mi, örmény szerződésű római katolikus egyházunk tulajdonába költözött be, oda jegyeztette be magát, jogtalanul! És gyakorlatilag birtokában tartja a templomot a múzeumi tárgyakkal, levéltárral, könyvtárral együtt, jogtalanul!

Vagy: lehet-e ebben az új egyházban a hitélet irányítója Vahan Hovagimian plébános, amint azt az új egyház alapszabályában olvassuk? Hiszen őt a Rómához tartozó Bécsi Mechitarista Rend küldte ide, hogy a római katolikus örmények lelki gondozását ellássa!

Egy ideig annyit láttunk csupán, hogy a két „egyházfő”, *Avanesian Alex* és *dr. Moldován Kristóf*, valamint csapatuk gazdasági és más célokból manőverezni kezd.

Ez az „egyház” akadályozta meg 2000. október 1-én, hogy a Budapesti Örmény Katolikus Plébánia helyiségeiben zárt körben találkozhassunk egyházi vezetőinkkel; ez hívta ki ellenünk a rendőrséget, amikor határon innen és túl élő katolikus magyarörmények a III. Konferencia ünnepi szentmiséjén együtt szerettünk volna ünnepelni. (Lásd az elején már csillag alatt jelzett lábjegyzetünket a számos, nyilvánosságra hozott dokumentumról, beszámolóról és véleményről.)

Minderre felhívtuk az „alapító tagok” figyelmét, közzétettük a 124 ember névsorát. Többen közülük hivatalos feljelentést tettek az „egyház” szervezői, vezetői ellen. A Magyarországi Örmény Egyház létrehozói ellen a büntetőeljárás jelenleg nyomozati szakaszban, lassan, de folyik.

Az elmúlt év november 20-án elterjedt a hír, hogy 21-én hazánkba érkezik az ortodox (apostoli) örmények egyházi vezetője, az ecsmiadzini katolikosz. (A „katolikosz” elnevezés kissé megtévesztő, mert semmi köze a katolikusághoz. Az se tévesszen meg senkit, hogy az ecsmiadzini katolikosz címe „minden örmények katolikosza” - az örmény katolikusokra ez legkevésbé sem vonatkozik.)**

Magyarországon nem volt és nincs ortodox örmény egyház. Mégis, számunkra, magyar anyanyelvű örmény szerződésű római katolikus, református, stb. vallású magyarörmények számára is fontos lett volna megismerni az ősi örmény egyház vezetőjét. Az Országos Örmény Önkormányzat vezetői ettől a lehetőségtől minket eleve elzártak. A tervezett találkozóra csak örmény nyelvű meghívót küldtek néhány kiválasztottnak - de nekik is csak az utolsó pillanatban. Ezért tiltakoztunk a Magyar Távirati Irodához eljuttatott nyilatkozatban (lásd lapunk további részében). Hiszen mi évek óta küzdünk templomunk visszaszerzéséért és hitéletünk helyreállításáért s erről szerettük volna tájékoztatni az ortodox örmény katolikoszt.

A katolikosz végül is nem jött... Nem is akart? Vagy jött volna, de nem akart a katolikus örményekkel, a Magyar Katolikus Egyházzal találkozni? (Lásd lapunk első oldalán a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia nyilatkozatát.)

Pedig milyen szép lett volna, ha olyasmire kerülhetett volna sor, mint amit több mint egy évszázada, a *Magyar Szalon* című lap 1893. októberi száma ír le. A szamosújvári örmény katolikus küldöttek, *Bárány Lukács* szamosújvári lelkész és *Novák György* lelkész *Crimian Mgtics* 141-ik katolikosznak bécsi látogatása alkalmával ezt mondták:

„...*Mi magyar örmények Szent István hatalmas koronájának védelme alatt elégedetten és boldogan élünk, élvezzük a szabadságot és az összes polgári jogokat. Forrón óhajtjuk, hogy vajha testvéreink Arméniában megtalálnák ugyanazt a boldogságot, melyet mi Magyarországon élvezünk és kivívhattak ugyanazokat a szabadságjogokat és jogokat.*

A katolikosz reszkető hangon a következőket mondta:

...*Ti vagytok, testvéreim az elsők, akik sok örmény nevében azt jelentitek: mi helyzetünkkel, sorsunkkal meg vagyunk elégedve! Az Isten áldása legyen azon az országon, a melyben olyan boldognak érzitek*

magatokat! "

Cselingárián Jakab számol be erről, érdemes emlékezetünkbe vésnünk.

Hihetetlen a 20-ik század végén elkövetett templomfoglalás! A MÖE kisajátítja a katolikus templomot, kizárólagos tulajdonaként bánik az épülettel és a múzeummal, megakadályozza a hitéletet. Politikai és gazdasági hatalom megszerzésére használja ki azokat a lehetőségeket, amelyek az örmény nemzeti kisebbség számára nyílnak Magyarországon! A jóhiszeműsége épít, a magyarországi történelmi örménység jó hírnevére. A hitélet szentségét mocskolja be, ugyanakkor bemocskolja valamennyi örmény tisztességét, nemcsak a magyarörményekét.

Ezt a jó nevet, őseink jó nevét, a mi örökségünket lopja el és sározza be.

Mindebben évek óta segédkezik a sajtó, a jobb- és baloldali egyaránt. Vélhetően nem rosszindulat, hanem megbocsáthatatlan tájékozatlanság vezet. Vagy félrevezetik.

A katolikosz „meghiúsult” látogatásának sajtóvisszhangja felhívta a nagyközönség figyelmét, hogy hazánkban valami nincs rendben az örmények között, akiknek országa a világon elsőként lett keresztényé... és éppen a hitélet, az egyház, a templom körül nincs rendben!

Jelen számunkban olvasható a Magyar Nemzet egyoldalúságról árulkodó híradása, amelyben elhangzik az a hazug vád is az új egyházat alapító Avanesian Alextől, miszerint a Katolikus Egyház Magyarországon üldözi az örményeket. (A tolvaj kiált „fogd meg!”-et!)

A Népszabadságnak adott interjúban pedig az ortodox örmény egyház bécsi püspöke, *Krikorjan* nyilatkozik megdöbbenően: ők évek óta tudnak az Orlay utcai templom tulajdonlása körüli vitákról, amelyet békésen kívánnak rendezni...!?

De mi köze a hirtelen alakult Magyarországi Örmény Egyháznak, vagy a Magyarországon nem is létező Ortodox Örmény Egyháznak a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség által vásárolt ingatlanhoz, amely jelenleg is e lelkészség tulajdonát képezi? Mi köze az általunk, apáink által felépített örmény szertartású római katolikus templomunkhoz? Lehet itt tulajdonjogi vitáról beszélni? (Ezzel kapcsolatosan ajánljuk a jelen számban közölt 1958-as jegyzőkönyvet, amely az Örmény Katolikus Egyházközség képviselőtestületének újjáalakuló üléséről készült.)

Új egyházat, persze, lehet alapítani... de nem így, törvénytelenül elfoglalva más ingatlanát, mint azt a MÖE tette.

S akkor jön az Ortodox Örmény Egyház, hogy békésen rendezzen... mi ez, talán jószolgálati igyekezet? Hát... lássuk:

A hazai örménységet különösen megdöbbenette a bécsi örmény ortodox püspök kijelentése, hogy itteni hívei kérésére - akik egyenlőek a Magyarországi Örmény Egyház tagjaival! - haladéktalanul ortodox papot küld Budapestre. Az ortodox pap meg is érkezett a katolikus templomba, amely fölött az esztergomi érsek az illetékes!

Keleti rablómegoldás?

Szerencsére a Velencei Mechitarista Rend és a Keleti Kongregáció segítségével a betolakodót sikerült eltávolítani. (Ismételten felhívjuk a figyelmet a lábjegyzetben közölt magyarázatra: a római katolikus örmények rítus vonatkozásában XIX. Nerszesz Bedrosz pátriárka alá tartoznak, aki a vatikáni Keleti Kongregáció tagja.)

Most egyértelműen kiderült, hogy a Magyarországi Örmény Egyház és főnökei mindenkit félrevezettek: a *hazai örménységet*, a *magyar adófizető állampolgárokat*, a *Bécsi Mechitarista Rendet*, de a bécsi és az ecsmiadzini *Ortodox Örmény Egyház vezetőit* is.

Ismételjük: a magyarországi, történelmi örménység több évszázadon át, egészen a jelenig jó hírnevet, becsületet vívott ki magának, és az örménységnek általában. Ezt az „egyházalapító” besározta. Ilyen ember nem méltó arra, hogy bárkit képviseljen - s ezt a hazai örménység tagjainak, de az állami szerveknek is tudomásul kell venniük.

A törvényesség mindenkit kötelez, nemzeti, kisebbségi hovatartozástól függetlenül. A tisztesség követelménye is egyformán vonatkozik mindenkire a hazában és a nagyvilágban.

dr. Issekutz Sarolta

* Lapunk ezzel kapcsolatos anyagai: „Mi van az Orlay utcában?” - 1999. június; Fancsali János: Oldások és kötések - 1999.

július; „Otthon akarunk maradni!” és Nyilatkozat - 1999. augusztus; „Miatyánk, aki a cégünkben vagy” dcs - 2000. február; Ügyek, vádak, erkölcsök - 2000 március; Dr. Paskai László bíboros válaszlévele, dr. Issekutz Sarolta cikke, valamint id. Aján Gergely: Igen tisztelt Atyák! - 2000 április, Dr. Csordás Eörs előadása a budapesti, III. Örménymagyar Konferencián, Balogh Jenő: Gondolatok egy mise és egy múzeumlátogatás körül - 2000 október; Avanesian Alex feljegyzése, Fancsal János: Egyetlen kérdés - 2000. december; „Repedések” - 2001. február; „Ami a Szabadság című újságban megjelent tényszerű beszámolóból kimaradt”, „Vétkesek közt cinkos, aki néma” - 2001. augusztus; Semjén Zsolt államtitkár beszéde a IV. Örménymagyar Konferencián - 2001. október; Levél dr. Semjén Zsolt államtitkárnak - 2001. november.

** Az örmény katolikus pátriárka, XIX. Nerszesz Bedrosz, Bejrutban székel. A rítus vonatkozásában hozzá tartozik a hazai örmény katolikuság. A pátriárka tagja a Keleti Kongregációnak, amely a római pápa fennhatósága alatt működik.

ARMENIA magyar-örmény havi szemle (Szamosújvár) 1890. októberi száma

Történetünk koronájának drágakövei

Jelen füzetben hű fordításban azon nevezetes, s eddig senki által közzé nem tett oklevelet nyújtom, mely az eretnek örmény nemzetnek a római anyaszentegyházzal még a leáldozó XVII. században, tehát mindjárt szeretett hazánkba való költözése után történt uniójának eddig teljesen nem tisztázott történetére a legtündöklőbb fényt veti s azt teljesen tisztába hozza...

Nagyságos és Méltóságos Urak, Erdély Kormányzói és Felügyelői!

Nagyságtok alulírott szolgálai a legalázatosabban kinyilvánítjuk, a mennyiben ezen 1692. év június hó 15-én, örmény időszámításunk szerint pedig 1141 év június 5-én*) egy részről főtisztelendő *Virzirescus Oxendius* püspökünk és a mindnyájuk fölé magasztalt római pápa Ő szentsége helynöke, más részről pedig az örmények papjai, névleg *Náschun János* és *Álács András*, visszatérve a kolozsvári országgyűlésről ide Beszterczére, Nagyságtoknak Kolozsvártt június 1-én kelt és az örmények ezen ügyében már harmadszor kiadott határozatát nekünk felmutatták és mely határozatukkal azt óhajtanák tudni, hogy mit jelentenek és hogyan értendők a gyergyói szerződésünkben** előforduló ezen örmény szavak: (*Miér hájrenágán hávádovén*)?

Mi tehát ezennel örmény betűkkel ugyan, de, de nehogy további értelmezésre szükség legyen, latin nyelven feleletül adjuk, hogy a fenemlített szavak értelme ez: maradjunk meg őseink törvényei mellett; azaz tartsuk meg azon böjtnapokat, húsételeket, ünnepeket, egyházi énekeket, ugyanazon régi naptárt, egyházi öltönyöket s papokat, minők örökségképen őseinktől ránk szállottak; és pedig maradjunk meg ezek mellett a legszigorúbban, sem hely, sem idő ne késztesen bennünket ezekben a legkisebb változtatásra. Így tartottuk mi ezeket úgyis mind e mai napig, így tartotta s tartja ezt püspökünk is, főtisztelendő *Virzirescus Oxendius* s még a római pápa Ő szentségének parancsa sem bátorítá őt fel arra, hogy minket az ellenkezőjére bármiként kényszerítsen.

A hitágazatok egyéb pontjaiban azonban az összes jó keresztény pápistákkal (így!), a katolikus lengyel, német és minden keresztény nemzettel egyöntetűleg azt hisszük és valljuk, a mit a római anyaszentegyház hisz és vall. Hiszünk ugyanis az egy Istenben és a teljes Szent-Háromságban, az Atya, Fiú és Szent-Lélekben; hiszszük, hogy mindhárman egy természetűek, végtelen örökkévalók s ugyanazon egy tisztelet és imádás illeti meg őket. Hiszszük, hogy az Isten fia, a valóságos Isten, a szűzanya Máriától való megtestesülése által valóságos emberré lett és pedig nem olyképen, hogy akár az Istenség, akár az emberi természet benne elkülönítve, avagy embersége Istenségével és Istensége emberségével összevegyülve lett volna; hanem mindkettő egyesült Krisztus személyében, ki érettünk született, meghalt a kereszten, harmadnapon halottaiból feltámadott, felszállott a mennybe, ül az Atya jobbján, el fog jönni az élők és holtak megítélésére s kinek uralma soha sem fog véget érni. Hiszünk a Szent-Lélekben, ki ugyanazon természettel, hatalom- és uralommal bír, kit ugyanazon tisztelet és imádás illet meg, mint az Atyát és Fiút és ki az Atyának a Fiú s Fiúnak az Atya iránt való végtelen és örökké való szeretete gyanánt minden időben és helyen mindennel bír, a mi s mintegy a Szent-Háromságnak befejezettsége.

Hiszünk az egy, szent katholika és apostoli Egyházban. Hiszszük a hét szentséget, örményül (*Jothén chorhurt jégégheczo*) s hiszszük, hogy Jézus, a mi Istenünk alapította s rendelte ezeket az anyaszentegyház részére. Egyik szentség ezek közül a *kereszttség*, örményül (*Mégérduthiun génunkh*) és hiszszük, hogy ez az Ádám-tól reánk szállott bünt lemossa és kiszabadítván bennünket az ördög és halál fogságából, Isten fiaivá újjászüli s hogy kereszttség nélkül üdvözülésnek nincs helye. A második szentség a